

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Realisatie waterproductiebedrijf te Heel

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport

17 januari 2012 / rapportnummer 2391-75

1. Oordeel over het MER

Om tijdens een innamestop van Maaswater de levering van drinkwater te kunnen garanderen wil NV Waterleiding Maatschappij Limburg (WML) een permanente back up realiseren voor de oppervlaktewaterwinning van Waterproductiebedrijf Heel (WPH). WML wil de mogelijkheid hebben tot het winnen van maximaal 10 miljoen m³¹ grondwater per jaar. Hiervoor is een vergunning in het kader van de Waterwet (Wtw-vergunning) nodig. Voor de besluitvorming over de Wtw-vergunning wordt een procedure voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) doorlopen. Het college van Gedeputeerde Staten van Limburg is bevoegd gezag.

De Commissie² is van oordeel dat de essentiële informatie voor besluitvorming over het verlenen van de Wtw-vergunning in het MER aanwezig is.

In het MER zijn vijf alternatieven voor grondwaterwinning uitgewerkt. Het belangrijkste gevolg van het voornemen is hydrologisch (verlaging grondwaterstand). Daarvan afgeleid is het belangrijkste milieueffect verdroging. De milieueffecten van de alternatieven zijn volledig beschreven en uitgebreid toegelicht, met name in het achtergronddocument 'ecologie' en het kwalitatief goede document 'geohydrologie'.

De Commissie constateert dat de winning van 10 miljoen m³ grondwater per jaar als doel is geformuleerd, terwijl dit feitelijk een middel is om een ander doel, namelijk het realiseren van een back up voorziening, te bereiken. De nadruk ligt in het MER daardoor minder op de noodzaak van een back up in relatie tot:

- de toekomstige watervraag en de inzet van restcapaciteit;
- het voorkomen van of anticiperen op een innamestop.

Bij een bredere focus komen volgens de Commissie mogelijkheden in beeld om de benodigde (inzet van de) capaciteit en daarmee de milieueffecten van de back up verder te beperken. De Commissie adviseert daarom de noodzakelijke back up capaciteit en de operationele inzet nader te onderzoeken en uit te werken.

De navolgbaarheid van de milieueffecten wordt bemoeilijkt omdat het referentiealternatief uitgaat van de bovengrensprognose van de drinkwatervraag. Daarmee wordt een sterkere verdroging dan de werkelijke en in de toekomst waarschijnlijke veldsituatie gepresenteerd.

In het volgende hoofdstuk geeft de Commissie een toelichting op het oordeel en aanbevelingen voor het vervolgproces.

¹ In de startnotitie van dit project (januari 2010) was de doelstelling een back up van maximaal 5 miljoen m³ per jaar te realiseren, waarmee voor de helft kon worden voorzien in de drinkwatervoorziening voor zes maanden. In het MER wordt uitgegaan van een volledige back up van maximaal 10 miljoen m³ per jaar.

² Voor de samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens, zie bijlage 1 bij dit advies. Projectgegevens en bijbehorende stukken, voor zover digitaal beschikbaar, zijn ook te vinden via commissierner.nl onder 'Advisering' of door in het zoekvak het projectnummer in te geven.

2. Toelichting op het oordeel

2.1 Probleemstelling en doel

De probleemstelling in het MER is als volgt geformuleerd:

- bij een innamestop van Maaswater in de Lange Vlieter van langer dan 1 tot 2 weken kan niet voor 100 % worden voldaan aan de drinkwaterbehoefte;
- per 1 januari 2012 ontbreekt een back up om een innamestop van maximaal zes maanden te overbruggen.

Bij toetsing aan de vastgestelde richtlijnen constateert de Commissie dat het MER uitgaat van een ingeperkte doelstelling. Niet het realiseren van een back up, maar het winnen van maximaal 10 miljoen m³ grondwater per jaar is in het MER als uitgangspunt genomen. De Commissie beschouwt het winnen van 10 miljoen m³ grondwater per jaar niet als doel, maar als middel om het doel te bereiken.

Naar het oordeel van de Commissie wordt in het MER voorbij gegaan aan:

1. de mogelijkheden die er zijn om minder vaak en lang op een back up voorziening te moeten terugvallen;
2. de onderbouwing van de noodzakelijke capaciteit van een back up in relatie tot de ontwikkeling van de drinkwatervraag.

Ad 1. Analyse innamestops

De innamestops en verontreinigingen zijn in het MER vooral statistisch (frequentie en duur) gepresenteerd. Voor de bepaling van de benodigde back up capaciteit is uitgegaan van een worst case situatie.³ Deze situatie is volgens de Commissie niet realistisch aangezien:

- de kwaliteit van het Maaswater zich positief ontwikkelt;⁴
- er maatregelen mogelijk zijn die de oorzaak van innamestops (gedeeltelijk) wegneemt en daarmee de benodigde back up capaciteit verminderen.

De Commissie denkt hierbij aan de volgende maatregelen:

- flankerend beleid in het kader van het stroomgebiedbeheerplan, waarmee de waterkwaliteit van de Maas verder kan worden verbeterd;
- fosfaatverwijdering uit het inlaatwater;⁵
- wanneer een innamestop dreigt te ontstaan, in de nog resterende tijd het peil van de Lange Vlieter en Boschmolenplas maximaal verhogen.

Het oplossend vermogen en de milieueffecten van genoemde maatregelen zijn in het MER niet onderzocht. Deze milieueffecten kunnen met name optreden bij het maximaal verhogen van het peil van de plassen.

³ Zie MER hoofdstuk 9 (Leemten in Milieuinformatie) p. 93.

⁴ Zie MER paragraaf 2.3 p. 14/15.

⁵ Fosfaat wordt genoemd als een van de stoffen waarvan de norm soms overschreden wordt. Fosfaatverwijdering door het doseren van ijzerchloride wordt bijvoorbeeld toegepast in het drinkwaterbekken bij Loenderveen (Waternet).

Ad 2. Ontwikkeling drinkwatervraag

Voor de ontwikkeling van de drinkwatervraag is in het MER uitgegaan van de bovengrensprognose. De Commissie acht dit weinig realistisch omdat de watervraag het afgelopen decennium met 10% is gedaald en er geen aanwijzingen zijn voor een trendbreuk. De basisprognose ter onderbouwing van de benodigde back up is naar het oordeel van de Commissie meer op zijn plaats.

Conclusie

Uit de informatie in het MER valt niet af te leiden wat een nadere analyse van innamestops en mogelijke maatregelen, alsmede een realistische inschatting van de toekomstige watervraag, betekenen voor de daadwerkelijke inzet van de back up voorziening. Dit wordt mede veroorzaakt doordat de beschikbare en vergunde toekomstige restcapaciteit niet eenvoudig uit het MER is af te leiden. Op basis van het bovenstaande concludeert de Commissie in ieder geval dat het uitgangspunt van een benodigde grondwaterwinning van 10 miljoen m³ per jaar een overschatting is. Dit is ook in lijn met de aanvraag Wtw-vergunning, die uitgaat van een maximale onttrekking van 6,67 miljoen m³ per jaar, waarbij in een periode van 20 jaar niet meer dan 59,3 miljoen m³ (gemiddeld ca. 3,0 miljoen m³ per jaar) wordt onttrokken.

Omdat de milieueffecten van zowel de worst case situatie als een meer realistische inschatting in het MER in beeld zijn gebracht is er naar het oordeel van de Commissie geen sprake van een essentiële tekortkoming. Wel acht de Commissie het van belang om bovengenoemde aanvullende maatregelen, waarmee de daadwerkelijke inzet van de back up mogelijk kan worden beperkt, nader uit te werken.⁶

De Commissie adviseert te onderzoeken of de daadwerkelijke inzet van een back up kan worden beperkt door:

- een nadere analyse uit te voeren van de innamestops;
- de bovengenoemde maatregelen uit te werken (betrek hierbij ook de milieueffecten van deze maatregelen);
- op basis hiervan de volgorde van inzet van drinkwaterbronnen te bepalen, gericht op het beperken van negatieve milieueffecten.

2.2 Meest milieuvriendelijk alternatief

Het meest milieuvriendelijk alternatief (MMA) in het MER is naar het oordeel van de Commissie niet vergelijkbaar met de vijf overige alternatieven, omdat het MMA uitgaat van een gewijzigd voornemen. Onder gelijke omstandigheden (een zelfde frequentie en duur van innamestops) gaat het MMA uit van een benodigde jaarlijkse gemiddelde onttrekking die over een langere periode (30 jaar) meer dan drie maal zo klein is als bij de vijf overige alternatieven in het MER. Dit maakt de effecten van het MMA onvergelijkbaar met deze overige alternatieven.

⁶ In de aanvraag Watervergunning wordt als voorwaarde voor het gebruik maken van de back up uitgegaan van eerst:

- inzet van de capaciteit van Boschmolenplas en Lange Vlieter conform het Operationeel Storingsbeheerplan;
- maximaal benutten van de satellietpompstations.

Wel is uit het MER herleidbaar dat een kleinere onttrekking bij alle alternatieven leidt tot geringere negatieve milieueffecten. Omdat de milieueffecten van een gemiddeld kleinere onttrekking voor alle alternatieven uit het MER valt te herleiden is het ontbreken van een vergelijkbaar MMA geen essentiële tekortkoming, maar een belangrijke leemte in informatie.

2.3 Referentiesituatie

In het MER is gekozen voor een referentiesituatie waarin voor alle winningen de maximaal vergunde hoeveelheid water wordt onttrokken. Als referentie voor het vergelijken van de alternatieven is niet dit worst case scenario, maar de huidige situatie en een realistische inschatting van de autonome ontwikkeling van belang.

De in het MER gekozen referentiesituatie laat als gevolg van de maximale onttrekkingen een sterke verdroging zien ten opzichte van de huidige situatie. Dit toont zich vooral in de omgeving van het plangebied door de grote hydrologische impact van de vergunde freatische winning van 4 miljoen m³ per jaar bij Beegden. Deze onttrekking en dus ook zijn impact ligt in de huidige veldsituatie aanzienlijk lager (1,56 miljoen m³ in 2009) en kent ook problemen met de waterkwaliteit. Een autonome ontwikkeling naar een winning van 4 miljoen m³ in 2027 ligt naar het oordeel van de Commissie daarmee niet voor de hand.

In het MER leidt het fictieve verdrogingseffect rondom het plangebied in combinatie met het stopzetten van de winning bij Beegden tot het rapporteren van positieve grondwater- en natuureffecten voor de meeste alternatieven. De Commissie is van oordeel dat deze positieve effecten op basis van een realistische inschatting van de ontwikkeling van de drinkwatervraag zich niet zullen voordoen.

2.4 Natuur

Voor het bepalen van de effecten op Natura 2000-gebieden dient te worden uitgegaan van de feitelijke en niet van de vergunde situatie. Voor de freatische winning bij Beegden is voor de effectvergelijking niet uitgegaan van de feitelijke situatie, maar van de vergunde situatie (zie paragraaf 2.3). De impact van deze winning bij Beegden is aanzienlijk maar reikt niet tot de Natura 2000-gebieden, die alle op grotere afstand liggen. Hierdoor blijft het voor dit aspect aannemelijk dat in het voorkeursalternatief significante negatieve effecten op Natura 2000-gebieden kunnen worden uitgesloten.

In het MMA wordt uitgegaan van een maximale onttrekking van gemiddeld 3,0 miljoen m³ (6,67 miljoen m³ (winning gedurende vier maanden) die zich één keer per 2,25 jaar voordoet). Hiermee is de oorspronkelijke doelstelling, een noodvoorziening voor de winning van 10 miljoen m³ over maximaal 6 maanden, verlaten. De Commissie acht het op basis van de aanvraag Wtw-vergunning aannemelijk dat het aantasten van de natuurlijke kenmerken kan worden uitgesloten.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing MER

Initiatiefnemer: NV Waterleiding Maatschappij Limburg

Bevoegd gezag: het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Limburg

Besluit: vergunning op grond van de Waterwet

Categorie Besluit m.e.r.: C 15.1

Activiteit: grondwaterwinning voor permanente back-up voor het Waterproductiebedrijf Heel

Procedurele gegevens:

aankondiging start procedure op www.limburg.nl d.d.: 9 februari 2010

ter inzage legging startnotitie: 10 februari tot en met 23 maart 2010

adviesaanvraag bij de Commissie m.e.r.: 2 februari 2010

richtlijnenadvies uitgebracht: 28 april 2010

inhoudseisen vastgesteld: 6 mei 2010

kennisgeving MER in 'Maasgouw Nieuws' van: 9 november 2011

ter inzage legging MER: 8 november t/m 19 december 2011

aanvraag toetsingsadvies bij de Commissie m.e.r.: 8 november 2011

toetsingsadvies uitgebracht: 17 januari 2012

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. De werkgroepsamenstelling bij het onderhavige project is als volgt:

ir. J.H.A. Driessen

dr. C.J. Hemker

drs. A. van Leerdam

drs. J.G.M. van Rhijn (voorzitter)

D. Spel (secretaris)

Werkwijze Commissie bij toetsing:

Tijdens de toetsing gaat de Commissie na of het MER voldoende juiste informatie bevat om het milieubelang volwaardig mee te kunnen wegen in de besluitvorming. De Commissie gaat bij het toetsen uit van de wettelijke eisen voor de inhoud van een MER, zoals aangegeven in artikel 7.7 dan wel 7.23 van de Wet milieubeheer en de eventuele documenten over de reikwijdte en het detailniveau van het MER. Indien informatie ontbreekt, onvolledig of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij dit een essentiële tekortkoming vindt. Daarvan is sprake, als aanvullende informatie in de ogen van de Commissie kan leiden tot andere afwegingen. In die gevallen adviseert de Commissie de ontbrekende informatie alsnog beschikbaar te stellen, alvorens het besluit wordt genomen. Opmerkingen over niet-essentiële tekortkomingen in het MER worden in het toetsingsadvies opgenomen, voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. De Commissie richt zich in het advies

dus op hoofdzaken die van belang zijn voor de besluitvorming en gaat niet in op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang.

Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie www.commissiemer.nl op de pagina *Commissie m.e.r.*

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advisering:

- (2391-36) MER Back-up Waterproductiebedrijf Heel, Hoofdrapport 9W0258, Royal Haskoning, 5 april 2011
- (2391-37) MER Back-up WPH Achtergronddocument ecologie, definitief rapport 9W0258.A0 , Royal Haskoning, 5 april 2011
- (2391-38) Geohydrologische onderbouwing vergunningaanvraag permanente back up Waterproductiebedrijf Heel, definitief rapport 9W0258.F0, Royal Haskoning, 8 september 2011 (5 april 2011)
- (2391-40) Aanvraag Watervedunning versie 2.2, 1 oktober 2010

De Commissie heeft geen zienswijzen of adviezen via bevoegd gezag ontvangen.

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport Realisatie waterproductiebedrijf te Heel

ISBN: 978-90-421-3416-4

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht

T 030 - 234 76 66

F 030 - 233 12 95

E mer@eia.nl

w www.commissiemer.nl

